

Kieuwen

NICCOLÒ AMMANITI

Kieuwen

Vertaald uit het Italiaans door Etta Maris

Lebowski Publishers, Amsterdam 2011

Eerste druk, maart 2006
Tweede druk, juli 2010
Derde druk, februari 2011

Oorspronkelijke titel: *Branchie*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Einaudi, 1994 (herziene editie 2005)

© Niccolò Ammaniti, 1994 (herziene editie 2005)

© Vertaling uit het Italiaans: Etta Maris, 2006

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Typografie: Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem

Foto auteur: © Grazi Neri / Hollandse Hoogte

ISBN 978 90 488 0461 0

NUR 302

www.niccoloammaniti.nl

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Aan mijn lezers

Toen ik in 1993 *Kieuwen* schreef studeerde ik nog biologie aan de universiteit van Rome. Ik was bijna afgestudeerd, moest nog een paar tentamens doen (de moeilijkste natuurlijk) en de felbegeerde titel behalen.

Ik was de hele dag op de faculteit, in een laboratorium van neurobiologie, om experimenten te doen die ik nodig had voor een scriptie getiteld *De afgifte van Acetylcholinesterase in neuroblastoma* (duidelijk?).

De tijd verstreek, mijn vrienden studeerden af, trouwden, vonden een baan, stierven, en ik zat daar nog steeds. Sommigen zagen mij inmiddels aan voor de conciërge.

De professoren vroegen me wanneer ik ongeveer dacht af te studeren (wat waren ze geduldig!), en ik antwoordde: 'Binnenkort. Binnenkort. Ik heb de experimenten afgerond en ben nu bezig met het opschrijven van de resultaten.'

Dat was ten dele waar. Maar na een stuk of tien pagina's ging de scriptie opeens niet meer over neuronen, synapsen en neuromediators, maar vertelde een verhaal over vissen en riolen en boosaardige plastische chirurgen. *Kieuwen* ontstond als een (kwaadaardige?) tumor van een biologiescriptie.

Ik ben natuurlijk niet afgestudeerd (tot ontzetting van mijn familie en oneindig grote opluchting van mijn docenten), maar ik heb tenminste *Kieuwen* gepubliceerd. Het kwam in het geheim uit. We vonden in Rome drie boekwinkels. Daar stond het met zijn veel te opzichtige kaft op de boekenplanken tussen de vele

andere boeken. Het werd gekocht door mijn studievrienden en wie mij liefhad.

Ik ben erg blij dat Einaudi besloten heeft het opnieuw uit te geven. Deze nieuwe uitgave is, zoals jullie in de flaptekst hebben kunnen lezen, volledig herzien. Maar onder ons gezegd: zo gek veel is er niet aan veranderd. Ik heb hier en daar wat weggehaald en een paar dingetjes veranderd die het lezen soms wat bemoeilijkten. Moest ik een vergelijking maken, dan was het eerst een clubsandwich van zeven lagen, en nu een gewone sandwich met stokvis, broccoli, mayonaise en uiencurry.

En er is nog iets. Bepaalde obsessies, bepaalde ichtyologische fixaties die iets te vaak terugkwamen, zijn gereduceerd tot meer aanvaardbare proporties.

Nu is Marco Donati, de hoofdpersoon van dit boek, als een vis in het water.

Niccolò Ammaniti
Rome, 12 januari 1997

Het meisje zei: 'Ik hou van het leven.'

'Wat? Wat zei u daar?'

'Ik zei: ik hou van het leven.'

'O ja? Leg dat eens uit, leg eens goed uit.'

'Ik hou ervan, en ik zou het heel erg vinden te moeten gaan.'

'Juffrouw, leg dat eens uit, dat is bijzonder interessant...'

Toe, jullie daar, kom hier en luister goed, deze juffrouw hier zegt dat ze van het leven houdt!'

DINO BUZZATI

Een vis denkt niet, want een vis weet.

IGGY POP

Hoofdpersonen

MARCO DONATI

Eigenaar van een vissenwinkel in Rome

MARIA

Marco Donati's vriendinnetje in Rome

ADELE DONATI

Marco Donati's moeder

FRANCO

Leider van de Bhagwans

BAND VAN HET DIEPE LUISTEREN (BDL):

1) LIVIA

Belgische mondharmonicaspelster en Marco Donati's vriendin
in Delhi

2) OSVALD

Duitse trombonist

3) SARWAR

Indiase ceterspeler

WALL OBERTON

Amerikaanse industrieel en producent van pornofilms

MILA OBERTON

Dochter van Wall Oberton

DEUTER.

Jonge Indiër

GROEP REINIGING VERSTOPTE RIOLEN (GRVR):

1) CUBBEDDU

2) JAIME

3) EFFISIO

4) GAVINO

DE VERSCHRIKKELIJKE SUBOTNIK

Plastisch chirurg uit Turkmenistan

Rome

Salamanders weten met verbazingwekkende precisie hun hol terug te vinden. Als je ze oppakt en je loopt met ze over een berg, keren ze gewoon terug naar huis.

Ik niet. Ik raak de weg kwijt. Vooral wanneer ik drink.

En vanavond is het ijskoud en regent het. Ik heb een hele tijd rondgedwaald. Was ik maar een salamander. Dan had ik naar de sterren gekeken en mijn neus in de lucht gestoken en zou ik naar de winkel zijn teruggekeerd. Ja, misschien had ik dat moeten proberen.

Maar in Rome zie je geen sterren. De hemel gaat er schuil achter een grijze, fosforescerende kap en hoge woonblokken. En bovendien ben ik verkouden.

Ik moet overgeven.

Ik heb het gevoel alsof mijn maag vol zit met murenen.

Vooruit. Sta dus maar op.

Ik zit al een tijd op de motorkap van deze auto en ben doorweekt.

Sta op, je bent er.

Ik hijs mezelf overeind. Ik leun met mijn hoofd en armen tegen het rolluik om de draaikolkbeweging van de straat, de lantaarns en al het andere te stoppen. Ik vind mijn sleutels onder in de zak van mijn jas.

Ik ga naar binnen.

Ik loop door de winkel, die inmiddels niet meer in gebruik is; uit de aquaria, die ooit dienden om de klanten te lokken, stijgt

een geur van ontbinding op. Jezus, wat veel stof.

Waggelend loop ik door een lange, donkere gang en dan ben ik eindelijk in het hol.

Dat is een grote kamer die uitkijkt op een binnentuin. Overdag schijnen de zonnestralen naar binnen door de grote ramen, zodat zich een dichte vegetatie kan ontwikkelen. Er staan aquaria in alle soorten en maten, sommige zo groot dat je erin zou kunnen zwemmen. Lange snoeren voeden de lampen. De waterleidingen liggen kriskras door elkaar op de vloer.

De grootste aquaria reproduceren complete regionale ecosystemen. Een van Zuid-Amerika, met planten met lange stengels. Een ander van Zuidoost-Azië, met waterlelies. En verder een van Europa en een van Afrika.

Zodra ik binnenkom voel ik de vochtigheid door mijn kleren dringen en wordt ademen moeilijk. De lage lampen vullen de aquaria met een warm, zacht licht. De vissen zwemmen traag in scholen. Daaronder de duisternis en een sterke, zoete geur. Regen en vegetatie. De geur vult mijn neus en bedwelmt me. De ramen zijn beslagen door de condens. Tegen een van de muren staan op een toonbank een stuk of twintig kleinere aquaria. Daarin zitten de pootvissen, de pasgeboren visjes.

Opzij daarvan staan een halfversleten bank, de koelkast, een televisie en een stretcher.

Ik laat me erop vallen.

Het lukt me niet me uit te kleden. Ik trek mijn schoenen uit, meer niet.

Ik vind de afstandsbediening onder het kussen en zet de tv aan.

Ik hou mijn ogen dicht.

‘En? Hoe hebt u het ontdekt?’ vraagt Maurizio Costanzo.

‘Misschien toen ik thuiskwam en zag dat er niets meer was. Het zilver, de schilderijen, de stereo-installatie, zelfs de gondola die ik in Venetië had gekocht, alles was weg...’ zegt een vrouw.

Ik zet de tv uit maar hoor de stilte. Vanavond vind ik deze plek huiveringwekkend. De druppels spatten uiteen op de waterspiegels en de Afrikaanse kikkers kwaken.

Mijn hoofd tolt. Ik zet de tv weer aan.

‘...Ik ben naar mijn zoon gegaan die in zijn kamer lag te slapen, heb hem wakker gemaakt en uitgetkleed. Hij was naakt en ik kon geen plekje bekennen, zijn hele lichaam was schoon. Toen zag ik dat hij tussen zijn tenen blauwe plekken had. Ik spreidde ze en zag dat er allerlei piepkleine injectiegeatjes zaten.’

De vrouw begint te huilen en wordt steeds moeilijker te verstaan.

‘En wat voelde u toen?’ vraagt Costanzo weer.

‘Hoe bedoelt u?’

Ik maak me een voorstelling van lange, scherpe naalden tussen mijn tenen.

Niet slecht.

Ik draai me om naar de muur. Ik ben doodmoe en moet overgeven.

Sinds een paar maanden ben ik behoorlijk aan de boemel. Vordien zat ik altijd thuis.

Het maakt mij niets uit, alle kroegen zijn hetzelfde. Eerst heb ik alle bars bij mij in de buurt afgewerkt, vervolgens heb ik me verplaatst en me als een grote spin op de kroegen in het centrum laten vallen. Nu weef ik een web. De punten waar ik dat web aan vastmaak zijn de bars waar ik ga drinken. Ik wil deze hele klote stad vangen in mijn web.

Misschien vinden jullie het onzin, maar volgens mij is de locatie van bars niet toevallig. Er schuilt een diepere betekenis achter, een verborgen logica. Iemand, ik weet niet wie, heeft ze zo geplaatst. Met een strategie die ik niet begrijp.

Ik blijf nooit lang. Eén, hooguit twee glazen en dan ga ik weer.

Als ik langer blijf krijg ik een gejaagd gevoel en dan voel ik de stoel heet worden onder mijn billen, dan duwen mijn benen me naar buiten, de straat op, op zoek naar andere bars.

Haaien krijgen ook een gejaagd gevoel wanneer ze rauwe eieren eten. Ze zijn dol op rauwe eieren. Doller dan op vlees, doller dan op bloed. Als ze een rauw ei eten worden ze helemaal gek. En bijten ze alles wat in hun buurt komt.

Pub De Oude Zeeman, eetcafé De Parel, de kroegjes in het centrum, zijn ieder afzonderlijk beschouwd onbelangrijk. Maar allemaal samen bewijzen ze dat ik mezelf niet meer kan afremmen, niet meer kan ontspannen, en dat het zwart het kritisch niveau heeft overschreden.

Ik heb een longtumor. Tegen niemand zeggen.

Dag en nacht achtervolgt een doffe pijn me als een hond.

Maar maak je geen zorgen, ik heb geleerd ermee te leven.

Het is een achtergrondgeluid, zoiets als het gezoem en getril van oude koelkasten.

Stoppen met roken was nog het allermoeilijkst.

Gif, dat is roken voor mij. Dat heeft de dokter gezegd.

Ik ben er nu aan gewend, maar eerst was ik een stevige roker. Een pakje per dag, van die zware.

Nu kan ik zonder. Ik maak me los van mijn genoegens. Dorre bladeren die van de takken vallen.

Ik zie mezelf als een fiets die is uitgerust met allerlei accessoires. Eerst haal ik de spiegeltjes eraf en dat vind ik een beetje jammer. Dan demonteer ik de versnelling, het zadel en de rest, totdat ik een frame, twee wielen en een ketting overhoud. Genoeg om het begrip 'fiets' te definiëren.

Het is niet erg om overbodige onderdelen kwijt te raken. Ik vraag me af wat ik echt niet zou kunnen opgeven, maar ik heb daar geen antwoord op.

Opgeven kan een genot zijn.

Een handjevol primaire fysiologische behoeften, zo omschrijf ik mijzelf. Ik drink. Ik eet. Ik slaap. Ik pies. Ik poep. Meer niet.

Ik praat niet veel over mijn problemen. Ik hou ze binnen en heb een mooi plekje voor ze gevonden in het onderste en stoffigste laatje van mijn brein.

Ik laat me als een oude eik door de pijn heen en weer schudden. Ik laat de dolgedraaide cellen hun werk doen.

Een paar weken geleden heeft mijn moeder me gevonden toen ik rochelend op de grond lag en groen spul ophoestte. We gingen naar de dokter. Ze hebben allerlei onderzoeken gedaan.

‘Het is niet ernstig, maar je zult wel beter moeten oppassen en de kuren goed moeten volgen.’

‘Welke kuren?’

‘Nou, in elk geval een gecontroleerd dieet en een chemokuur...’

Wat? Een chemokuur? Wat zullen we nou krijgen?

Een atoombom op een stad vol weerloze burgers gooien om een stelletje oplichters uit de weg te ruimen?

Laten we er verdomme geen doekjes om winden. Ik ben een hopeloos geval.

Mijn moeder komt me opzoeken. Geeft me cadeaus. De laatste keer bracht ze een schaal vol taartjes voor me mee. Ik haat taartjes. Wat wil ze me duidelijk maken? Misschien dat het slechts een kwestie van tijd is, een maand, een jaar, en dan de duisternis?

Ik kan heus wel alleen het mysterie van de eeuwigheid onder ogen zien, dank je wel, mama.

Ik heb een paar medische boeken en Jezus, ik ben verdomme een terminale patiënt.

De artsen wilden me voor de gek houden. Wat was het verschil geweest als ik me aan die chemotherapie had overgeleverd? Ik kon maar één ding bedenken: ik ga een paar jaar later dood, zonder een haar op mijn hoofd.

Sorry, ik liet me even gaan.

Maar iedereen staat maar om me heen te duwen, terwijl ik juist in alle rust mijn laatste lucht wil inademen.

Ik zou graag tot het laatste moment helder van geest willen blijven. Ik hoop zo dat ik kan zien hoe de schaduwen mij zachtjes, langzaam bedekken als een zee van zwarte inkt.

Ik wil voelen hoe mijn hart zich vult met angst, hoe mijn maag zich als een waanzinnige omkeert, mijn keel wordt dichtgeknepen, zonder dat er een weg terug is.

Maar om dat te laten gebeuren moet ik de kabels doorsnijden die mij vasthouden aan de grond, niet aarzelen, alle ballast van me af te gooien. Vliegen.

En mijn sociale en emotionele relaties en familiebanden zijn het lood.

Ik doe alles om mijn moeder te ontwijken.

Vrienden: nooit gehad.

Maria, mijn vriendin, is misschien wel de moeilijkste ballast om af te schudden. Dat meisje houdt me gekluisterd. Ik heb haar niets verteld. Ik heb alles voor haar verborgen gehouden: mijn bezoeken aan de dokter, het wachten op de uitslagen van bloedonderzoeken, de pakken vol medicijnen.

Ik heb met Maria afgesproken in het centrum.

Ik sta aan de bar van Spuug.

Maria vindt deze kroeg leuk vanwege de mensen die er komen.

Ik drink een wodka en kijk om me heen. Het is druk. Intellectuelen, travestietenhoeren en mooie jongens vermengen zich en verliezen al hun individuele kenmerken om zich te transformeren in een meerkoppig, duizendarmig hoger organisme. Bovendien luidruchtig en wijsneuzerig.

Ik heb verschrikkelijke hoofdpijn.

Daar is Maria. Ze loopt even rond, kijkt om zich heen terwijl ze een paar mooie jongens afpoeiert en dan ziet ze me.

Ze draagt een knalblauw strak t-shirtje, een spijkerbroek met een opgerolde zakdoek als riem, en schoenen met brede, plompe hakken.

Ze kust me.

‘Zullen we gaan zitten?’ zeg ik, moe van het leunen tegen de bar.

‘Zoek jij alvast een plekje, dan kom ik zo bij je.’

Ze verdwijnt.

Ik drink mijn wodka op en baan me een weg door de massa. Ik doorklieft de menigte die zich overal samenpakt. De boxen die aan het plafond hangen braken technomuziek uit.

Ik ga zitten.

Ik bestel nog een wodka.

Twee vijftienjarigen kijken naar me en lachen. Flarden van gesprekken, namen en woorden maken me moe.

Maria komt naar me toe en gaat zitten.

‘Heb je gezien dat Parsi er ook is?’ zegt ze.

‘Parsi wie?’

‘Parsifal, Parsifal.’

‘Wie is dat?’

‘Nou ja, Marco! Hoe kun je dat nou vergeten zijn? We hebben met hem gegeten in de Marchigiano. Hij is met die actrice... Hoe heet ze ook al weer... Die...’

Maria is beeldschon.

Gek word ik ervan. Ze heeft vlezige lippen en volle borsten. Ze heeft een gladde huid die altijd bruin is. Ik gluur naar haar tieten die in haar strakke t-shirtje geperst zitten.

Ik heb zin om het met haar te doen en die gedachte maakt me een beetje verdrietig.

Perfekte weefsels, cellulaire harmonie en hormonaal even-

wicht creëren een benijdenswaardige homeostase. Ik weet zeker dat ze inwendig ook mooi is. Ik bedoel haar bloedsomloop, haar spijsverteringskanaal en al het overige.

‘...alleen maar seks. Dat moet de drijfveer zijn geweest.’

De alcohol begint te werken. Maria’s stem bereikt me van heel ver, slechts een paar zinnen zijn scherp en daar vertrouwd ik dus maar op.

Ik probeer te praten maar de woorden bereiken met moeite mijn verhemelte, om daar te sterven.

‘O ja, weet je dat Lisa weer samen is met Tony?’

‘Tony wie?’

‘Die galeriehoudster uit Trapani. Lisa volgt een cursus over de Assyrische codices aan de universiteit van Ancona.’

Ik wil naar buiten en terug naar mijn hol.

De deur is dichtgeslibd met mensen die proberen binnen te komen.

Een uitsmijter met oranje haar en bretels beslist: jij wel, jij niet. Wie niet mag, smeekt nederig.

Ik weet niet meer hoe ik erin ben geslaagd het oordeel van Cerberus te doorstaan.

‘...Lisa is frigide. Antonio heeft dat pas na twee jaar ontdekt. Dat was een shock, verschrikt...’

Weer heeft een massa woorden een perifeer gebied van mijn dronken encefalon geprikkeld.

‘Luister, Maria. Ik wil graag met je praten... Ik wil je een paar dingen zeggen waarover ik de laatste dagen heb nagedacht... En ik wil nog een wodka.’

En Maria: ‘...ze heeft zich laten dichtnaaien, net als moslimvrouwen. Ze zegt dat het iets heel bijzonders is... dat ze een innerlijke sensibiliteit ontwikkelt...’

Ik heb het gevoel alsof ik twee kilo gips in mijn mond gegoten heb gekregen.